

Asia: VN/31908/2023

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi terveydenhuoltolain muuttamisesta sekä siihen liittyviksi laeiksi (sairaalat)

Lausunnonantajan lausunto

Kommentit leikkaustoimintaa koskevista muutosehdotuksista (terveydenhuoltolaki 45 §)

Sosiaali- ja terveysministeriön valmistelemassa luonnoksessa hallituksen esitykseksi ehdotetaan muutoksia ympärivuorokautista terveydenhuollon päivystystä sekä leikkaustoimintaa koskevaan sääntelyyn. Jatkossa kullakin hyvinvointialueella olisi yksi nimetyllä paikkakunnalla sijaitseva yliopistollinen sairaala tai keskussairaala, jossa on väestölle avointa ja sairaalan toiminnan varmistavaa monierikoisalaista ympärivuorokautista päivystystä. Oulaisten kaupunki kiittää sosiaali- ja terveysministeriötä mahdollisuudesta antaa lausunto valmistelussa olevaan lakiluonnokseen ja toteaa seuraavaa:

Lakiesityksen muutosehdotukset tarkoittavat, että monierikoisalaista ympärivuorokautista päivystystä ja siten ympärivuorokautista päivystystä edellyttävää leikkaustoimintaa ei voisi jatkossa järjestää Oulaisissa. Kuitenkin luonnoksessa todetaan, että leikkaussaliolosuhteita ja anestesiaa edellyttävästä päiväkirurgiasta ja lyhytjälkihoitoisesta eri erikoisalojen leikkaustoiminnasta voisi suorittaa myös nimetyissä sairaaloissa, joissa ei ole monierikoisalaista ympärivuorokautista päivystystä. Näistä yksi olisi Oulainen. Oulaisten kaupunki pitää ehdottoman tärkeänä, että esimerkiksi päiväkirurgisia leikkauksia voidaan toteuttaa myös jatkossa Oulaskankaan sairaalassa.

Perusteluina kaupunki toteaa:

Oulaskankaan sairaala tarjoaa sairaanhoidon palveluja suurelle osalle Pohjois-Pohjanmaan alueen asukkaista. Sairaala on merkittävä kirurginen yksikkö, jossa tehdään yli 3 000 leikkausta vuosittain. THL:n tietojen mukaan vuonna 2022 Oulaskankaalla oli enemmän teko-nivelkirurgiaa kuin Oulussa. Oulaskankaan kirurginen toiminta on koko maassa 7. sijalla. Alueemme ihmiset saavat sairaalasta palveluita kohtuullisten etäisyyksien päässä kodistaan.

Kommentit kiireellisen hoidon tarpeen arviota ja kiirevastaanottotoimintaa koskevista säännösehdoista (terveydenhuoltolain 50 §:n 1 ja 2 momentti)

-

Kommentit monierikoisalaisen ympärivuorokautisen päivystyksen keskittämistä koskevista säännösehdoista (terveydenhuoltolain 50 §:n 3-5 momentit ja voimaantulon 59 §:n kumoaminen)

Lakiluonnoksessa ehdotetaan muutettavaksi terveydenhuollon päivystystä ja leikkaustoimintaa koskevaa lainsäädäntöä. Käytännössä tämä tarkoittaisi, että monierikoisalaista ympärivuoro-kautista päivystystä ja siten ympärivuorokautista päivystystä edellyttävää leikkaustoimintaa ei voisi jatkossa järjestää Oulaisissa. Lisäksi lakiluonnoksen perusteluissa todetaan, että lainsäädännöllä varmistetaan yhdenvertainen sairaala- ja palveluverkko.

Oulaisten kaupunki korostaa, että Oulaskankaan sairaala on nähtävä kansalaisten ja palveluiden saatavuuden tasa-arvon turvaajana. Näkemyksemme mukaan sairaalaverkon ja leikkaustoiminnan keskittäminen johtaa kansalaisten epätasa-arvoon palveluiden saavutettavuuden näkökulmasta, joka synnyttää ristiriidan lakiluonnoksen tavoitteen kanssa. Ympärivuorokautisen päivystävän leikkaustoiminnan lakkauttaminen Oulaisissa heikentäisi hoidon saavutettavuutta akuutissa hoidontarpeessa ja vaarantaisi potilasturvallisuutta pitkien etäisyyksien maakunnassa, mikäli lakiluonnos astuisi voimaan esitetyssä muodossa.

Oulaisten kaupunki painottaa, että Oulaskankaan sairaalan päivystystoiminta on ihmisten ja alueiden tasa-arvon ja palveluiden saavutettavuuden näkökulmasta tärkeää. Niin perusterveydenhuollon kuin erikoissairaanhoidon päivystystoiminnalla on merkittävä tehtävä alueen ihmisten palveluiden ja potilasturvallisuuden näkökulmasta. Päivystävän leikkaustoiminnan keskittäminen Ouluun kasvattaisi kohtuuttomasti alueemme asukkaiden etäisyyksiä palveluihin ja ruuhkauttaisi entisestään Oulun ympärivuorokautista päivystystä. Pitkät ensihoidon kuljetusmatkat voivat koitua yksittäiselle kansalaiselle kohtalokkaaksi. Lisäksi kuljetuskustannukset tulevat nousemaan väistämättä, jolloin lakiesityksen sisältämä tavoite kustannuksien hillitsemisestä ei tule toteutumaan ainakaan kokonaistaloudellisen tarkastelun näkökulmasta.

Perusteluina kaupunki toteaa:

Oulaskankaan sairaalassa päivystyskäyntejä on ollut kello 21-8 välisenä aikana noin 300 potilasta kuukaudessa. Tämä on merkittävä määrä, jos lukuja verrataan muihin vastaaviin päivystysyksiköihin. Tärkeää on huomioida, että merkittävä osa potilaista ovat yli 75-vuotiaita.

Oulaskankaan sairaalan yhteispäivystys palvelee laajasti Pohjois-Pohjanmaan alueen väestöä akuuteissa hoidontarpeissa. Ensihoidon kuljetuksia on kirjattu vuosittain 4000-4500 esimerkiksi vuosina 2022 ja 2023.

Kommentit ympärivuorokautista perusterveydenhuollon tai akuuttilääketieteen päivystystä koskevista sääntelyehdoista (terveydenhuoltolain 51 §:n 6 momentti)

-

Mahdolliset muut hallituksen esitystä koskevat kommentit

Lakiluonnoksen perusteluissa todetaan, että palvelujärjestelmää haastaa ammattitaitoisen henkilöstön ja osaamisen saatavuuden merkittävä huonontuminen. Oulaisten kaupunki korostaa, että Oulaisissa on merkittävä määrä niin julkisen kuin yksityisen sektorin sote-työpaikkoja. Lisäksi kaupungistamme löytyy vajaa 600 sote-alan koulutuspaikkaa. Opiskelijat tarvitsevat harjoittelu- paikkoja ja monipuolinen sote-työpaikkojen tarjonta palvelee myös alan koulutuskokonaisuutta. Oulaisiin tullaan opiskelemaan ja töihin laajalta alueelta. On huomattava, että Oulaisissa toimiva koulutus- ja työpaikkatarjonta palvelee omalta osaltaan koko Suomen työvoimatarvetta. Sairaala- toimintojen keskittäminen on merkittävä uhka toimivalle kokonaisuudelle ja laki vaikeuttaisi entistä enemmän osaavan henkilöstön saatavuutta.

Kommentit muista säädösmuutosehdotuksista

-

Kommentit esityksen vaikutusarvioista

Oulaisten kaupunki pitää tärkeänä, että lain vaikutukset arvioidaan perusteellisesti niin talouden, palveluiden saavutettavuuden, työntekijöiden saatavuuden kuin kansalaisten tasa-arvoisen kohtelun näkökulmasta. Vastaavaan johtopäätökseen ovat päätyneet sairaaloiden työnjakoa selvittäneen työryhmän jäsenet eriävissä mielipiteessään, jonka ovat allekirjoittaneet osa työryhmän jäsenistä. Eriävissä mielipiteessään hyvinvointialueiden johtajat toteavat, että numeerinen analyysi ja seikkaperäisempi vaikutusarvio voivat kuitenkin johtaa myös täysin päinvastaiseen johtopäätökseen, kun kansallista tilannetta peilataan hyvinvointialueiden datan kautta ja huomioidaan vaihtoehtoiskustannukset (VN/24983/2023).

Lakiluonnoksessa mainitaan, että esityksellä on vaikutuksia nykyiseen henkilöstöön eri sairaaloissa ja muissa toimintayksiköissä. Osa vaikutuksista voi olla negatiivisia. Lisäksi säädöstekstissä todetaan, että niiden toimintayksiköiden, joita muutokset koskevat, nykyinen henkilöstö ei todennäköisesti ole kaikilta osin halukas siirtymään uusiin tehtäviin tai työn perässä toiselle paikkakunnalle. Oulaisten kaupunki korostaa, että Oulaskankaan sairaalan työntekijät ovat suurimmaksi osaksi alueemme asukkaita ja he ovat juurtuneet perheittensä kanssa Oulaisiin ja lähikuntiin. Kaupunki pitää epärealistisena tavoitteena, että henkilöstö siirtyisi työn mukana esimerkiksi Ouluun. Tästä syystä sairaalaverkoston keskittäminen ei tässä yhteydessä ratkaise henkilöstövajetta. Sen sijaan esimerkiksi päivystystoiminnan keskittäminen Ouluun saattaa olla vaikutuksiltaan vaikeuttaa erikoisosaamisen ammattihenkilöstön saatavuutta. STM:n työryhmässä eriävän mielipiteen jättäneet jäsenet toteavat, etteivät työryhmä esittämät sairaaloiden lukumäärät automaattisesti johtaisivat henkilöstön saatavuuden parantumiseen tai taloudellisesti suotuisampaan kehitykseen (VN/24983/2023).

Lakiluonnoksessa arvioidaan lain mahdollisia vaikutuksia alueelliseen itsehallintoon. Laki saattaa vähentää jossain määrin hyvinvointialueiden mahdollisuuksia tehdä päätöksiä ympärivuorokautista päivystystä koskevasta päivystysverkosta. Oulaisten kaupunki pitää tätä suuntausta huolestuttavana. Valtiolla on jo nyt vahva ohjaus lainsäädännöllisesti hyvinvointialueiden talouteen ja toimintaan. Mikäli valtion roolia ulotetaan nykyistä enemmän hyvinvointialueiden toiminnan sisältöön, samalla

horjutetaan alueellista itsehallintoa ja heikennetään demokraattisen päätöksenteon toimintaedellytyksiä hyvinvointialueilla.

Tiivistelmä annettavan lausunnon sisällöstä

Oulaisten kaupunki ei pidä kannatettavana ympärivuorokautisen terveydenhuollon ja leikkaustoiminnan keskittämistä yhteen yliopistolliseen sairaalaan tai keskussairaalaan. Kaupunki viittaa tässä lausunnossa annettuihin perusteluihin ja pitää tärkeänä, että monierikoisalaisen ympärivuorokautisen päivystyksen ja siten ympärivuorokautista päivystystä edellyttävä leikkaustoiminta jatkuu Oulaisissa.

Kommentit sosiaalipäivystystä koskevasta erillisestä muistiosta

-

Koskenlaine Suvi
Oulaisten kaupunki

Rosenqvist Anu
Oulaisten kaupunki